

John Stuart Mill

(*1806 Londonas - † Provanso Eksas)

John Stuart Mill rašė straipsnius įvairiausiomis temomis – filosofijos, politikos, ekonomikos, sociologijos. 1848 m. jis išleido knygą „Politinės ekonomijos principai“, norėdamas parodyti, kad ekonomika nėra „niūrus mokslas“, kaip teigė tiek radikalieji, tiek literatūros kritikai. Knygoje J. S. Mill palygino skirtumus tarp to, ką įvertina ekonomika ir to, ką vertina žmonės: tai vedė jį prie argumento, kad būtina aukoti ekonomikos augimą vardan aplinkos ir gamtinių išteklių išsaugojimo ir svarbu sumažinti populiacijos skaičių, kad būtų išvengta bado, tarp prislėgtosios vargšų klasės, rizika.

Jo didžiausias nuopelnas buvo „Utilitarizmo“ idėja, iškelta 1863 m., kuri padarė didelį įnašą etikos teorijai. Utilitarizmas yra moralės teorija, pagal kurią veiksmas yra vertinamas kaip teisingas, jei ir tik jei jis atitinka naudingumo principą (*principle of utility*). Veiksmas atitinka naudingumo kriterijus, jei ir tik jei jo rezultatas atneša daugiau malonumo ar laimės, arba labiau apsaugo nuo skausmo ir kančios, nei bet kokia kita alternatyva. J. S. Mill teigė, kad turėtume siekti maksimalios gerovės visoms gyvoms būtybėms, ir ši gerovė susideda iš jų laimės. Tačiau naudingumo principu gali būti piktnaudžiuojama tam, kad

pateisinti negatyvias sistemas. 1859 m. jo parašyta esė *On Liberty* („Apie laisvę“) sukėlė didžiausius ginčus ir sulaukė stiprių palaikančių bei prieštaraujančių argumentų. Mill teigė, kad jis gyvena visuomenėje, kur drąsios asmenybės, atviros ieškojimams ir rizikai, tapo retenybe. Jį gasdino vidutinės klasės konformizmas. Jis perėmė šį nuogastavimą iš A. de Tocquevill knygos *Democracy in America* („Demokratija Amerikoje“). Amerika – klestinti vidurinėsios klasės visuomenė, ir J. S. Mill baiminosi, kad tai taip pat visuomenė, kuriai visiškai nerūpėjo individų laisvė.

Literatūra:

Jo autobiografija ir idėjos pateikiamos šiose internetinėse svetainėse:

www.utilitarianism.com/jsmill.htm

www.utm.edu/research/iep/m/milljs.htm

Šaltinis:

Friedrich Naumann Institutas
http://www.fnst-freiheit.org/webcom/show_article.php/_c-1144/_lkm-1091/i.html

Parengė Peter Altmiks